

на молочних фермах [Текст] / М.Д. Кухтин, Ю.Б. Перкій, Ю.В. Горюк // Агроеліта. Всеукраїнський аграрний журнал. – 2015. – № 4 (27). – С. 54-56.

2. Пархомець, М.К. Доходи галузей тваринництва та шляхи їх збільшення у аграрних підприємствах регіону [Текст] / М. К. Пархомець, Л. М. Уніят // Вісник ТНЕУ. Науковий журнал. – 2014. – № 1. – С. 49-62.

3. Сільське господарство Тернопільської області за 2014 рік [Текст] : статистичний збірник / За ред. Т.М. Гришук. – Тернопіль, 2015. – 228 с.

4. Статистичний щорічник Тернопільської області за 2015 р. [Текст]. – Тернопіль : Головне управління статистики у Тернопільській області, 2016. – 421 с.

Чорна Неля

д.е.н., доцент

Тернопільський національний економічний університет

м. Тернопіль

СВІТОВИЙ ДОСВІД ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ КРАЇН ТА ЙОГО ВИКОРИСТАННЯ В УКРАЇНІ

Сучасний розвиток світової економіки відбувається під впливом глобалізаційних процесів та жорсткої конкуренції. Зайняття передових позицій країн на міжнародному ринку товарів і послуг неможливий без їх інноваційної спрямованості. А тому за останні роки інноваційна політика розвинених держав переорієнтувалася з формування інноваційної економіки до побудови інноваційного суспільства. Адже в умовах сьогодення саме рівень інноваційного розвитку є основою економічного зростання країни.

Аналіз інноваційних систем провідних країн світу свідчить, що активна державна підтримка інноваційної діяльності, орієнтація національної економіки на інноваційний розвиток, стимулювання інновацій через пільгове оподаткування та кредитування, розвиток науково-дослідної та інноваційної інфраструктури, створення сприятливого інвестиційно-інноваційного клімату виводять їх на лідерські позиції у сфері інновацій. Інноваційні зміни в країні визначають ефективність її економіки та рівень життя населення.

Держава може використовувати різні форми активізації інноваційної діяльності: від програм сприяння поширенню знань до стимулювання трансферу новітніх технологій. Досвід розвинутих країн у цій сфері передбачає підтримку інноваційного розвитку за різними сценаріями і напрямками.

США – безперечний лідер світової економіки, який має потужний науково-технічний потенціал і застосовує інновації на практиці. В цій країні функціонує два великі міжвідомчі органи: Американський науковий фонд, що координує

напрями фундаментальних досліджень, та Американська наукова рада, що представляє інтереси промисловості й університетів у науково-технічній політиці. Найважливішу роль у здійсненні державних дослідницьких програм відіграють Міністерство оборони та Національне агентство з аеронавтики й дослідження космічного простору.

Фінансування інновацій з федерального бюджету зосереджене на пріоритетних технологічних (біотехнологія, електроніка) та галузевих напрямках (аерокосмонавтика, військова промисловість). В США використовують прямі та непрямі методи державного стимулювання інновацій. Федеральний уряд здійснює фінансування понад 60% загального обсягу фундаментальних досліджень, тобто держава фінансово підтримує найбільш ризиковий етап інноваційного процесу. Заслужують на увагу податкові знижки на інноваційні витати, які пов'язані з основною діяльністю підприємства, та податкові кредити на кошти, вкладені в інноваційну діяльність.

Особливістю інноваційного розвитку США на сучасному етапі є тісна взаємодія держави й приватного бізнесу та підтримка малого інноваційного підприємництва. В цій країні надаються гранти на науково-технічні розробки університетам та підприємствам. В свою чергу науково-дослідні заклади та фірми самостійно повинні знайти інвесторів для комерціалізації інновацій.

Японія була, є і залишається одним із світових лідерів у сфері інновацій. Зокрема, в цій країні основними агентами економічного зростання вважають великі промислові групи. Держава активно підтримує їх прагнення до використання наукомістких технологій. В Японії частка приватних інвестицій в інновації складає 80%, державних – 20%. Бюджетні кошти, в основному, направляються в університети та державні наукові організації. В Японії переважають непрямі форми державної підтримки інноваційного підприємництва, а саме: державне замовлення на нові техніко-технологічні рішення та товари, податкові пільги, протекціоністські заходи щодо захисту національного ринку наукомістких технологій. Державна інноваційно-інвестиційна програма відрізняється гнучкістю з урахуванням змін в економічних процесах країни.

Інноваційна діяльність японських підприємств в найбільшій мірі реалізується через внутрішньокорпоративні підрозділи та внутрішні венчури. Так створюються умови для підвищення інтелектуального і креативного рівня працівників, що зумовлює їх зацікавленість у реалізації власних можливостей. Як правило, це має місце в потужних корпораціях, де акумулюється значний науково-технічний потенціал країни. Це сприяє, з одного боку, технологічному прориву на важливих напрямках науково-технічної діяльності, а з іншого – наступній диверсифікації вдалих і потенційно продуктивних ідей, на яких ґрунтуються інновації. Таку модель інноваційного розвитку можна з успіхом застосовувати і в Україні, в регіонах, де створені потужні науково-технічні

комплекси (Київ, Дніпро, Харків).

Державна підтримка інноваційної діяльності в країнах Європейського Союзу (ЄС) передбачає стимулювання інноваційних процесів, кооперацію університетів і компаній, належний захист прав на об'єкти інтелектуальної власності. В той же час кожна країна Європи має свої особливості інноваційного розвитку.

В 2014 і 2015 роках Швейцарія стала лідером Глобального індексу інновацій. Відкритість економіки та інтегрованість у неї інтелектуального капіталу й визначили успіх цієї невеликої країни на ринку інновацій. В Швейцарії найбільша кількість патентів на душу населення. Особливостями інноваційного розвитку Швейцарії є наступні: орієнтація інноваційної політики на прикладні наукові дослідження; тісна співпраця науки і виробництва; державна підтримка інноваційно активних підприємств.

Одним з ключових принципів реалізації інноваційної політики Німеччини є чітка підпорядкованість встановленим цілям у межах комплексної Національної Стратегії Високих Технологій (СВТ), яка діє до 2020 р. і об'єднує стратегії для 17-ти «майбутніх сфер» для якнайшвидшого впровадження в життя нових технологій. Для реалізації положень СВТ державне фінансування використовується у напрямках підтримки кластерних проектів, академічної, університетської науки, «головних інновацій» [3].

Німеччина є генератором інноваційного розвитку ЄС, вона займає 3 місце в експорті високотехнологічної продукції. Міністерство освіти, науки, досліджень і технології виділяє гранти (до 50% фінансування) на спільні проекти малих, середніх, великих підприємств і дослідних установ. Окрім того, малий і середній бізнес може отримати позики під низькі відсотки для здійснення інноваційної діяльності.

Інноваційний розвиток країни визначається Глобальним індексом інновацій, який складається Всесвітньою організацією інтелектуальної власності, Корнелльським університетом та міжнародною бізнес-школою INSTEAD. Цей індекс враховує 79 показників. В 2015 році Україна посіла 64 місце серед 141 країни світу. За окремими показниками наша держава зайняла наступні позиції: людський капітал та дослідження (11), працівники розумової праці (13), бізнес-середовище (30), нематеріальні активи (30), освіта (33).

Показовим індикатором розвитку інноваційної діяльності є рівень економічної свободи, за яким в 2015 році Україна зайняла 162 місце серед 178 країн. Негативний вплив на інноваційний розвиток країни мають недосконалі економічна політика, низький рівень захисту прав інтелектуальної власності, недовіра економічних реформ.

Для прискорення переведення економіки України на інноваційний шлях розвитку необхідно здійснити наступне:

1. Відновити прогностно-аналітичні дослідження. Для цього треба започаткувати нову Державну програму прогнозування науково-технологічного

та інноваційного розвитку щодо пошуку напрямів інноваційного прориву і забезпечення конкурентоспроможності вітчизняної економіки.

2. Удосконалити структуру пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки, зробивши її ієрархічною (аналогічною до структури пріоритетних напрямів інноваційної діяльності).

3. Кожен рівень вимагає відповідного йому обґрунтування, притаманного саме йому формулювання та адекватного механізму реалізації.

4. Для реалізації науково-технологічних та інноваційних середньострокових пріоритетів загальнодержавного значення необхідно повною мірою використати можливості програмно-цільового підходу – методу, унікальна ефективність якого підтверджена світовим досвідом, тобто мають формуватися державні наукові та науково-технічні програми.

5. Необхідно передбачити дієвий і гнучкий механізм управління програмами, можливості маневру коштами і залучення до їхнього виконання організацій будь-якої форми власності та окремих висококваліфікованих фахівців [1].

Отже, забезпечення стабілізації соціально-економічного розвитку та підвищення статусу України в інноваційному просторі вимагає об'єктивної необхідності використання досвіду розвинених країн у сфері інновацій. При виборі напрямів і моделей інноваційного розвитку слід враховувати особливості та науково-технічний і ресурсний потенціал регіонів. Досвід світових лідерів у сфері інновацій доводить необхідність державного управління та контролю над цими процесами.

Список використаних джерел

1. Інноваційна Україна 2020 [Текст] : національна доповідь / за заг. ред. В. М. Гейця та ін.; НАН України. – К., 2015. – 336 с.
2. Мешко, Н. Інноваційний розвиток країн світової економіки в умовах глобалізації: [монографія] / Н. Мешко. – Донецьк : Юго-Восток, 2008. – 345 с.
3. Пічкурова, З. В. Інноваційна складова економічного розвитку Німеччини в умовах глобальної конкуренції / З. В. Пічкурова, З. І. Гала // Бюлетень Міжнародного Нобелівського економічного форуму. – 2012. – № 1 (5). – Т. 2. – С. 309-316.
4. Стратегія інноваційного розвитку України на 2010-2020 роки в умовах глобалізаційних викликів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://kno.rada.gov.ua/komosviti/doccatalog/document?id=48722>.
5. Указ Президента України Про Стратегію сталого розвитку «Україна-2020» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : zakon.rada.gov.ua/go/5/2015
6. Global Innovation Index Bloomberg Rankings [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://images.businessweek.com>

